Vlaams Parlement

stuk **2153** (2012-2013) – Nr. 1
ingediend op 10 juli 2013 (2012-2013)

Voorstel van resolutie

van mevrouw Marijke Dillen en de heren Chris Janssens, Johan Deckmyn, Jan Penris, Filip Dewinter, Wim Wienen en Stefaan Sintobin

betreffende een dringende aanpak van de Vlaamse jeugdwerkloosheid

verzendcode: ECO

TOELICHTING

Uit de studie 'Education at a Glance' van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) is gebleken dat bijna veertien procent van alle Belgische jongeren niet meer studeert en werkloos thuis zit. Op Frankrijk na doet geen enkel West-Europees land het slechter.

Opmerkelijk is dat de werkloosheid zowel bij lager als bij hoger opgeleide jongeren toeneemt.

Tussen 2008 en 2011 steeg het aantal werkloze en niet-studerende tieners en twintigers (15 tot 25 jaar) van 12,1 procent naar 13,9 procent. België scoort hiermee iets beter dan het Europese gemiddelde, maar zit in de staart van West-Europa. Koplopers zijn Oostenrijk, IJsland, Luxemburg en de Scandinavische landen. Ook Nederland zet een sterke prestatie neer: slechts 6,9 procent is werkloos en studeert niet.

Deze cijfers staan in schril contrast met de Belgische. Van alle twintigjarigen zit meer dan 1 op 6 (17,6 procent) thuis. Deze cijfers worden bevestigd door de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Bij de jongeren van 16 tot 25 jaar groeide de werkloosheid afgelopen maand met 11,2 procent ten opzichte van mei vorig jaar.

Voor wat betreft Vlaanderen was de toename zelfs nog groter: de werkloosheid in deze leeftijdsgroep steeg maar liefst met 19,4 procent. Volgens econoom Peter Vanden Houte van ING zijn jongeren, en dan vooral laaggeschoolden, erg kwetsbaar als de economie het slecht doet. Volgens hem komt dit omdat zij de nodige ervaring missen en – in het geval van laaggeschoolden – ook over weinig kwalificaties beschikken. De maandelijkse statistieken van de RVA maken evenwel geen onderscheid tussen laaggeschoolde en hoger opgeleide jongeren.

Ook de meest recente werkloosheidscijfers (mei 2013) van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) bevestigen de toename van de jeugdwerkloosheid in Vlaanderen. In mei van dit jaar was 19,5 procent van de niet-werkende werkzoekenden jonger dan 25 jaar, of in absolute cijfers zo'n 40.125 jongeren. Volgens de VDAB tekenen de effecten van de crisis zich het sterkst af bij (onder meer) de jongeren, met een stijging van 13,2%. Nog volgens de VDAB remt de neergaande conjunctuur de jongeren af in het vinden van een (eerste) baan. Ook de krimpende uitzendmarkt is slecht nieuws voor de arbeidsmarktintrede van jongeren.

De OESO waarschuwt voor de nefaste gevolgen van de jeugdwerkloosheid. "Ze betalen een hoge prijs voor een crisis die ze niet hebben veroorzaakt. De kortetermijneffecten voor de jongeren, hun families en de gemeenschappen vragen snelle politieke antwoorden. Op lange termijn zal het immers voor een verlies aan vaardigheden zorgen en kunnen ze gedemotiveerd raken.", stelt secretaris-generaal José Angel Gurria duidelijk.

"Het is niet langer misplaatst om van een verloren generatie te spreken. De Europese jeugd wil vooruit, maar ontbreekt de kansen. Het Belgisch cijfer vind ik verrassend hoog. (…) In de jaren tachtig hebben we gezien welke repercussies jeugdwerkloosheid heeft. Het zorgt, tot jaren na de recessie, voor een negatiever zelfbeeld en meer wantrouwen ten opzichte van de medemens en de samenleving.", waarschuwt socioloog prof. Ignace Glorieux.

In een recente aanbeveling heeft ook de Europese Commissie Vlaanderen gewaarschuwd voor het gebrek aan vooruitgang op de arbeidsmarkt. Met een globale participatiegraad van 67,2 procent blijft ons land onder het Europese gemiddelde.

Het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) heeft in een recent opinieartikel het beleid van de Vlaamse Regering bekritiseerd. Volgens Voka verdienen jongeren jonger dan 25 jaar extra aandacht. Die aandacht moet volgens Voka onverkort gaan naar het voorkomen van de ongekwalificeerde uitstroom. Voorkomen is altijd beter dan genezen. Vlaanderen heeft daar een aantal interessante instrumenten voor: de individuele beroepsopleiding (IBO) en instapstages. De doelstelling van de Vlaamse Regering is om tot 17.000 IBO's te komen tegen 2014, maar deze doelstelling dreigt niet gehaald te worden omwille van onder meer een tegenvallende conjunctuur, te weinig wil bij de VDAB om de maatregel te promoten bij de bedrijven en een te rigide regelgeving. Maar vooral de verplichte aanwerving met een contract van onbepaalde duur – die trouwens enkel in Vlaanderen bestaat, want in de federale werkloosheidsreglementering is dit niet vereist – is een doorn in het oog voor veel bedrijven, aldus Voka. Het resultaat is dat de maatregel te beperkt wordt ingezet. Nochtans biedt de maatregel heel wat troeven: hij speelt via een activering van de uitkering in op de loonkost van jongeren doordat de werkgever slechts een beperkte premie bovenop de uitkering moet uitbetalen. Daarom bepleit Voka al meerdere jaren om deze regel te versoepelen indien er binnen de onderneming op courante wijze wordt aangeworven met tijdelijke contracten. Door een versoepeling van de regel zouden er meer bedrijven beroep doen op IBO, wat beter is voor de jongeren om op deze manier beroepservaring op te doen.

Jongeren kunnen in Vlaanderen ook gebruikmaken van instapstages. Dat zijn stages waarbij jongeren in de beroepsinschakelingstijd (de vroegere wachttijd) vanaf de zevende maand reeds een uitkering kunnen krijgen. Het plan van de federale minister voor Werk was om binnen België op jaarbasis tienduizend instapstages te realiseren, maar er wordt volgens Voka echter weinig gevolg gegeven aan de oproep van de Federale Regering om de stages aan te bieden. Dat komt allereerst omdat enkel Vlaanderen gebruikmaakt van instapstages, maar vooral omdat in Vlaanderen de stages slechts drie maanden kunnen duren, terwijl ze zes maanden mogen duren van de Federale Regering. Een andere tekortkoming is dat deze stages enkel open staan voor ongeschoolden. De realiteit is echter dat ook middengeschoolden niet steeds even gemakkelijk werk vinden. De maatregel moet dus verruimd en versoepeld worden door langere duurtijden en ook door middengeschoolde jongeren toe te laten. Het strookt immers niet met de realiteit dat alle middengeschoolde jongeren gemakkelijker werk vinden op de arbeidsmarkt. Deze conclusie wordt ook getrokken in de recent verschenen schoolverlatersenquête, waarbij één op de negen jongeren na één jaar nog werkzoekend is, met als uitschieters studierichtingen zoals Kunstonderwijs van de derde graad of beroepssecundair onderwijs – studierichting Kantoor.

Vlaanderen bereidt intussen haar eigen jeugdwerkplan voor, maar de eerste informatie die Voka hieromtrent ontving, is niet bepaald hoopgevend.

Marijke DILLEN

Chris JANSSENS

Johan DECKMYN

Jan PENRIS

Filip DEWINTER

Wim WIENEN

Stefaan SINTOBIN

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– gelet op:
  1° de bevindingen uit de OESO-studie 'Education at a Glance 2013';
  2° de toenemende werkloosheidscijfers bij jongeren onder de 25 jaar (RVA-, VDAB-cijfers);
  3° de weinig euforische economische en arbeidsmarktgerelateerde indicatoren, onder meer de neergaande conjunctuur en de krimpende uitzendmarkt;
  4° de waarschuwingen van de Europese Commissie aan het adres van Vlaanderen voor het gebrek aan vooruitgang op de arbeidsmarkt;
  5° de aanbevelingen van Voka;
  6° het in voorbereiding zijnde jeugdwerkplan van de Vlaamse Regering;

– overwegende dat jeugdwerkloosheid allerhande nefaste gevolgen met zich mee kan brengen, zowel op korte als op lange termijn;

– vraagt de Vlaamse Regering:
  1° prioritair in te zetten op de bestrijding van de jeugdwerkloosheid in Vlaanderen;
  2° in haar jeugdwerkplan maximaal te kiezen voor beperkte ingrepen met een grote slaagkans, in plaats van een beperkt budget in te zetten op vele kleine maatregelen met beperkt effect;
  3° maximaal in te zetten op het voorkomen van ongekwalificeerde uitstroom;
  4° de IBO-doelstelling om 17.000 IBO's te halen tegen 2014 toch te realiseren door de regelgeving omtrent de IBO minder rigide te maken en door de verplichte aanwerving met een contract van onbepaalde duur te versoepelen;
  5° het systeem van de instapstages te verruimen voor wat betreft de duur (van maximum 3 maanden naar 6 maanden) en te versoepelen om op die manier niet enkel open te staan voor laaggeschoolden maar ook voor middengeschoolden;
  6° gepaste maatregelen te nemen om ook de toenemende werkloosheid bij hoger geschoolde jongeren een halt toe te roepen.

Marijke DILLEN
Chris JANSSENS
Johan DECKMYN
Jan PENRIS
Filip DEWINTER
Wim WIENEN
Stefaan SINTOBIN